DOI: [10.32702/2307-2105-2021.7.2](https://doi.org/10.32702/2307-2105-2021.7.2)

УДК 330.322:631.11:336

*Ю. О. Нестерчук,
д. е. н., професор, Уманський національний університет садівництва
ORCID ID: 0000-0001-7085-2979
Р. П. Мудрак,
д. е. н., професор, Уманський національний університет садівництва
ORCID ID: 0000-0003-1189-5463
Л. Ю. Мельник,
д. е. н., професор, Уманський національний університет садівництва
ORCID ID: 0000-0003-2498-5556
І. І. Чернега,
д. е. н., доцент, Уманський національний університет садівництва
ORCID ID: 0000-0001-5573-8617
С. А. Власюк,
к. е. н., доцент, Уманський національний університет садівництва
ORCID ID: 0000-0002-3416-3444*

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ КЛАСИФІКАЦІЇ РЕГУЛЯТОРНИХ МЕХАНІЗМІВ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В АГРАРНІЙ СФЕРІ

*Y. Nesterchuk
Doctor of Economic Sciences, Professor, Uman National University of Horticulture
R. Mudrak
Doctor of Economic Sciences, Professor, Uman National University of Horticulture
L. Melnyk
Doctor of Economic Sciences, Professor, Uman National University of Horticulture
I. Cherneha
Doctor of Economic Sciences, Associate Professor, Uman national university of horticulture
S. Vlasyuk
PhD in Economics, Associate Professor, Uman national university of horticulture*

THEORETICAL BASIS OF CLASSIFICATION OF REGULATORY MECHANISMS OF ENTREPRENEURSHIP DEVELOPMENT IN THE AGRICULTURAL SPHERE

У процесі дослідження виявлено, що регуляторні механізми підприємницької діяльності аграрної сфери є складовою політики, яка провадить певний шерег завдань та об'єднують економічні, організаційні і інноваційні процеси з стратегічною метою збільшення обсягів виробництва та реалізації продукції, забезпечення продовольчої безпеки, функціонування господарюючих суб'єктів на умовах самофінансування і самоокупності. Розглянуто вплив регуляторних механізмів розвитку підприємницької діяльності аграріїв на виробничий процес. Проведено групування регуляторних механізмів розвитку підприємницької діяльності аграріїв в залежності від виробничо-господарської діяльності та від впливу на виробничий

процес. Проведене дослідження показує, що регуляторні механізми варто розглядати як вміння ефективно використовувати ресурсний потенціал господарюючого суб'єкта для досягнення певних цілей, здійснення виробничо-господарської діяльності з використанням бізнес-процесів з метою нарощування обсягів виробництва та реалізації конкурентоспроможної продукції.

The purpose of the article is to reflect the conceptual approaches to the theoretical foundations of the classification of regulatory mechanisms for the development of entrepreneurial activity in the agricultural sector. For the scientific decision of the purpose set in the article general scientific methods of scientific knowledge and research of the economic phenomena are used. It was found that the regulatory mechanisms of entrepreneurial activity in the agricultural sector is a specific component of policy that directly implements a complex set of tasks related to control over production continuity, product quality, combines economic processes to increase production and sales, ensuring food security, the functioning of economic entities on the terms of self-financing and self-sufficiency. It is revealed that the regulatory mechanisms of business development are characterized by specific properties, which ensure the smooth functioning of agricultural entities in a competitive environment, the implementation of their plans and development programs through the use of creative capabilities of staff to achieve, maintain and enhance their activities in a competitive and sustainable development. It is investigated that the financial mechanism of regulatory mechanisms provides for the sustainable development of the enterprise as a result of effective use of scientific and technical, production, personnel, innovation potential, and timely management response to changing external conditions. It is revealed that the influence of regulatory mechanisms of development of entrepreneurial activity of agrarians on the production process provides efficiency of business support, information access; ensuring their participation in the formation and implementation of state policy in this area, creating equal opportunities for receiving and targeted use of budget funds on the terms of openness and transparency of information. Analysis of trends in the world economy shows that innovation in human capital development is growing rapidly and is becoming a decisive factor in the competitiveness and sustainability of the enterprise. Development of new products; updating of equipment, application of advanced technologies, introduction of the organization of production, work and management, substantiation of innovative developments for the purpose of their introduction into production is a prerogative of innovative regulatory mechanisms of their influence on development of business activity and production process. The study shows that regulatory mechanisms should be considered as the ability to effectively use the resource potential of the business entity to achieve certain goals, the implementation of production and economic activities using business processes to increase production and sales of competitive products.

Ключові слова: підприємництво; діяльність; аграрна сфера; аграрні підприємства; регуляторний механізм; виробничий процес.

Keywords: business; activity; agrarian sphere; agrarian enterprises; regulatory mechanism; production process.

Постановка проблеми. Підприємницька діяльність за ринкових умов господарювання спрямована на розвиток національної економіки, виробництво конкурентоспроможної продукції, функціонування підприємств аграрної галузі на умовах самоокупності та самофінансування. Регуляторні механізми підприємницької діяльності аграрної галузі є специфічною складовою політики, що безпосередньо реалізує складний комплекс завдань, пов'язаних з контролем за безперервністю виробництва, якістю продукції, об'єднує економічні, організаційні та інноваційні процеси з метою нарощування обсягів виробництва та реалізації продукції, забезпечення продовольчої безпеки, функціонування господарюючих суб'єктів на умовах самофінансування і самоокупності. Економічні відносини, що виникають в процесі господарської діяльності, функціонують завжди як певна система, що включає об'єкти і суб'єкти цих відносин, різні форми взаємовідносин між ними. Підприємницька діяльність є складовою економічної системи, за якої всі елементи

перебувають у взаємозв'язку і взаємозалежності. В широкому розумінні економічна система є упорядкованою системою зв'язків між виробниками і споживачами матеріальних і нематеріальних благ і послуг. Функціонування вітчизняних суб'єктів господарювання всіх організаційно-правових форм свідчить про регулювання та координацію їх економічної діяльності шляхом поєднання ринкового та державного механізмів розвитку підприємницької діяльності. З огляду на це, безперерйність процесу виробництва сільськогосподарських підприємств великою мірою залежить від наукового обґрунтування регуляторних механізмів підприємницької діяльності, ефективного використання науково-технічного, виробничого, кадрового, інноваційного потенціалів, своєчасної реакції менеджменту на зміну зовнішніх умов.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми теоретичних основ регуляторних механізмів підприємницької діяльності аграрних підприємств досліджені в наукових працях низки вітчизняних та зарубіжних вчених. Теоретико-методологічні засади цієї проблеми широко відображені у наукових працях зарубіжних і вітчизняних дослідників, зокрема: В. Базилевич, З. Варналій, М. Войнаренко, А. Мельник, А. Чухно, В. Шевчук та ін. Попри існуючий науковий доробок у дослідженні даної проблеми існує потреба у поглибленні концептуальних положень щодо теоретичних основ класифікації регуляторних механізмів розвитку підприємницької діяльності в аграрній сфері.

Методика досліджень. Для наукового вирішення поставленої у статті мети використано загальнонаукові методи наукового пізнання та дослідження економічних явищ. Теоретико-методологічним базисом дослідження є, в основному, праці вітчизняних науковців і практиків, а також зарубіжних вчених, що займаються дослідженням регуляторних механізмів розвитку підприємницької діяльності аграрної сфери. При проведенні дослідження використовувалися загальнонаукові методи аналізу і синтезу, узагальнення, аналогії, метод порівняння, морфологічний, аналітичний методи, системний і комплексний підходи.

Результати досліджень. Регуляторні механізми підприємницької діяльності аграрної галузі є специфічною складовою політики, що безпосередньо реалізує складний комплекс завдань, пов'язаних з контролем за безперервністю виробництва, якістю продукції, об'єднує економічні процеси з метою нарощування обсягів виробництва та реалізації продукції, забезпечення продовольчої безпеки, функціонування господарюючих суб'єктів на умовах самофінансування і самоокупності. Становлення підприємництва як складного і багатоаспектного соціально-економічного явища пройшло тривалий історичний шлях. Протягом багатьох століть формувалися найбільш доцільні його організаційно-правові форми, тип соціально-економічних взаємозв'язків з державою, громадянами, відпрацьовувалася нормативно-правова база.

Законом України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності» дано законодавче визначення державної регуляторної політики в сфері господарської діяльності. Відповідно до статті 1 цього нормативного акту регуляторна політика в сфері господарської діяльності це « напрям державної політики, спрямований на вдосконалення правового регулювання господарських відносин, а також адміністративних відносин між регуляторними органами або іншими органами державної влади та суб'єктами господарювання, недопущення прийняття економічно недоцільних і неефективних регуляторних актів зменшення втручання держави в діяльність суб'єктів господарювання й усунення перешкод для розвитку господарської діяльності, яка здійснюється в межах, у порядку та в спосіб, що встановлені Конституцією і законами України [1].

Регуляторним механізмам розвитку підприємницької діяльності притаманні специфічні властивості, які забезпечують безперерйне функціонування суб'єктів господарювання аграрної сфери в конкурентному середовищі, реалізацію планів їх діяльності та програм розвитку за допомогою використання творчих можливостей персоналу для досягнення, збереження і підвищення їх діяльності за умов конкурентного та сталого розвитку. Найбільш характерними регуляторними механізмами розвитку підприємницької діяльності суб'єктів господарювання аграрної сфери є: динамічні, організаційні та інноваційні [2, с.23]. В той же час, діяльність підприємства не обмежується названими регуляторними механізмами. З огляду на це, виникає необхідність щодо подальшого розширення та класифікації регуляторних механізмів для сільськогосподарських підприємств, які наведені в (табл. 1).

Зважаючи на особливості формування та розвитку підприємницької діяльності сільськогосподарських підприємств аграрної галузі, обґрунтовані соціально-економічні складові регуляторних механізмів їх розвитку.

Економічна та соціальна спрямованість регуляторних механізмів підприємницької діяльності спрямована на сталий розвиток галузі. Орієнтація на результат виробничо – господарської діяльності один із найбільш вагомих складових регуляторних механізмів, оскільки пов'язаний з можливостями реалізації продуктивної функції підприємства для забезпечення соціально-економічних завдань (отримання прибутку, функціонування на самофінансуванні і самоокупності). Важливу роль при цьому мають такі регуляторні механізми як кадровий за допомогою якого реалізується стратегія підприємства, в поєднанні з бізнес-атрибутами та бізнес процесами для виконання виробничо – господарських операцій, які характеризують відповідно процесний механізм і механізм формування цінностей.

Таблиця 1.

Регуляторні механізми розвитку підприємницької діяльності суб'єктів господарювання аграрної сфери

Види регуляторних механізмів	Характеристика
Орієнтація на результат	Закладені в організаційно-технічному проекті підприємства можливості щодо реалізації його продуктивної функції для забезпечення соціально-економічних завдань (отримання прибутку, функціонування на самофінансуванні і самоокупності)
Кадровий	Компетенції та навички персоналу господарюючого суб'єкта, здатного реалізувати стратегію підприємства, окреслену керівництвом
Процесний	Реалізація бізнес-процесу в поєднанні з бізнес-атрибутами (ресурси, виробничі зв'язки, процедури) для забезпечення виробничо-господарських завдань
Формування цінностей	Бізнес процеси для виконання виробничо-господарських операцій, здатних нарощувати якісні характеристики продукції при її виробництві
Ресурсний	Використання ресурсів для реалізації запланованих функцій для досягнення встановлених цілей щодо виробництва конкурентоспроможної продукції
Спеціалізація виробництва	Вміння і навички вирощувати сільськогосподарські культури, відгодовувати худобу і птицю при ефективному використанні земельних ресурсів
Фінансовий потенціал підприємства	Сталий розвиток підприємства: - об'єднання (кластера, акціонерні товариства, холдинги) матимуть синергетичний ефект можливостей за умови інтеграції підприємства; - формування конкурентоспроможності виробленої підприємством продукції; - здатність структурних підрозділів щодо управління виробництвом із застосуванням передових прогресивних методів виробництва з використанням методів менеджменту та маркетингу. - виробляти, реалізовувати та доставляти до покупців конкурентоспроможну продукцію у відповідності з попитом на неї; - давати оцінку платоспроможного попиту на продукцію підприємства, укладати вигідні договори на її поставку; - своєчасно забезпечувати доставку споживачеві необхідної продукції в потрібне йому місце, самостійно або з використанням зовнішніх транспортних ресурсів.

Безперебійне функціонування сільськогосподарських підприємств великою мірою залежать від спеціалізації виробництва та ефективного використання ресурсів, окреслені регуляторними механізмами спеціалізації підприємства та ефективного використання ресурсного потенціалу.

Фінансовий механізм регуляторних механізмів передбачає сталий розвиток підприємства як результат ефективного використання науково-технічного, виробничого, кадрового, інноваційного потенціалів, своєчасної реакції менеджменту на зміну зовнішніх умов. Важливим інструментом сталого розвитку сільськогосподарських підприємств є кластери. Кластерна форма розвитку економіки розглядається як найбільш ефективна форма забезпечення стійкості підприємств за рахунок синергетичного ефекту, основою якого є оптимальне поєднання елементів, що входять в систему, ефективність їх взаємодії, якість елементів системи [3].

Співпраця різних суб'єктів в рамках кластера є найкращою стратегією виживання підприємств в сучасному високо конкурентному ринковому середовищі. Необхідність такої співпраці з метою забезпечення сталого розвитку призвела до виникнення кластерів, під якими розуміють локалізовану концентрацію суб'єктів, що конкурують і співпрацюють між собою, що володіють функціональною взаємозв'язком і взаємодоповнюваністю в рамках технологічного процесу або мережевого взаємозв'язку. Фінансовий потенціал підприємства передбачає впровадження прогресивних форм і методів виробництва, створення нових типів господарюючих суб'єктів шляхом їх об'єднання, спрямованих на виробництво конкурентоспроможності продукції за умови використання наукових підходів менеджменту і маркетингу, вміння оцінювати платоспроможний попит на продукцію підприємства, укладати вигідні угоди на її поставку, своєчасно забезпечувати доставку споживачеві необхідної продукції в потрібне йому місце.

Регуляторні механізми підприємницької діяльності суб'єктів господарювання суттєво впливають на виробничу, організаційну та інвестиційну діяльність (табл.2).

Вплив регуляторних механізмів розвитку підприємницької діяльності аграріїв на виробничий процес забезпечує ефективність підтримки підприємництва, інформаційний доступ; забезпечення їх участі у формуванні та реалізації державної політики в зазначеній сфері, створення рівних можливостей щодо отримання та цільового використання бюджетних коштів на умовах відкритості і прозорості до інформації.

Таблиця 2.

Вплив регуляторних механізмів розвитку підприємницької діяльності аграріїв на виробничий процес

Характеристика	Виробнича	Організаційна	Інноваційна
Організація виробничо-господарської діяльності	Виробництво продукції, виконання робіт та надання послуг	Вибір і координація використання виробничих ресурсів, регулювання процесів виробництва	Освоєння нової продукції; оновлення техніки, застосування прогресивних технологій, впровадження організації виробництва, праці та управління
Ресурсний потенціал	Земельні, трудові ресурси, основні засоби, оборотні активи	Керівництво, менеджери, спеціалісти, спрощення обліку та системи оподаткування	Кваліфікований персонал
Процес реалізації регуляторних механізмів	Дії людей і знарядь праці щодо виробництва продукції	Створення передумов для нарощування виробництва продукції шляхом об'єднання, і комбінування елементів виробництва	Обґрунтування інноваційних розробок з метою впровадження їх у виробництво
Внесок регуляторних механізмів в нарощуванні виробництва та реалізації продукції	Зміна форми розмірів і властивостей пред-метів праці, для досягнення енергозбереження та зменшення матеріаломісткості продукції	Забезпечення безперервності виробництва за умови дотримання технології виробництва в рослинництві і тваринництві	Розширення асортименту продукції та підвищення рівня її якості, орієнтація на виробництво органічної продукції
Форми реалізації регуляторних механізмів	Запровадження нових технологій, оперативного планування і організації виробництва	Організація бізнес проектування	Безперервне покращення якості продукції та наданих послуг
Оцінка рівня регуляторних механізмів	Технічний рівень основних засобів і технологій	Показники організаційно-технічного рівня	Показники інноваційної активності
Методичні підходи щодо запровадження регуляторних механізмів	Оновлення технології і техніки, підвищення кваліфікації працівників	Формування організаційних механізмів і систем	Застосування методу ФВА + ТРВЗ, блокчейн
Ресурси, необхідні для запровадження регуляторних механізмів	Засоби праці, трудові, фінансові ресурси	Творчий потенціал кадрів, досвід, інформація	Інтрапренерство, раціоналізація

Організаційна складова регуляторних механізмів має вагомий вплив на виробничий процес, яка характеризується, в першу чергу, наявним кадровим потенціалом підприємства, здатного забезпечити доступність до об'єктів інфраструктури, удосконалення та спрощення обліку, запровадження спрощеної системи оподаткування, обліку та звітності, залучення до науково-технічних і соціально-економічних програм, забезпечення фінансової державної підтримки; сприяння розвитку інфраструктури підтримки підприємництва, гарантування прав, сприяння спрощенню дозвільних процедур; організація підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації кадрів.

За умов глобалізації та технологічної революції відбувається перехід на постіндустріальну стадію розвитку економіки і зростання ролі знань в забезпеченні сталого розвитку. Тому підприємство може динамічно розвиватися тільки за умови постійного освоєння інновацій.

Розглядаючи роль інновацій у виробничому процесі сільськогосподарських підприємств, слід зазначити основні напрями їх використання з точки зору забезпечення впливу регуляторних механізмів розвитку підприємницької діяльності аграріїв на виробничий процес:

- використання інновацій у виробництво, шляхом запровадження нових прогресивних технологій;
- зміна організаційної структури, методів маркетингу;
- запровадження інновацій в людський капітал підприємства, що характеризується зростанням кваліфікації працівників, можливостями освоєння ними нових технологій.

Аналіз тенденцій розвитку світової економіки свідчить, що інновації в розвиток людського капіталу швидко зростають і стають вирішальним чинником конкурентоспроможності і стійкості підприємства.

Освоєння нової продукції; оновлення техніки, застосування прогресивних технологій, впровадження організації виробництва, праці та управління, обґрунтування інноваційних розробок з метою впровадження їх у виробництво – це прерогатива інноваційних регуляторних механізмів їх впливу на розвиток підприємницької діяльності та виробничий процес. Найбільш актуальними за сучасних умов господарювання аграріїв мають методичні підходи щодо запровадження регуляторних механізмів. Застосування в аграрному виробництві методу ФВА + ТРВЗ, заснованому на об'єднанні функціонально – вартісного аналізу з інструментами вирішення винахідницьких задач, розробленими в рамках теорії розв'язання винахідницьких завдань (ТРВЗ). Цей метод відображає основний закон розвитку техніки – прагнення до ідеальності, коли самої машини немає, а її функція виконується. Суть методу полягає у виявленні і видаленні з конструкції машини тих її частин, які виконують допоміжні функції. Конструкція машини змінюється так, що частини машини, що виконують допоміжні функції видаляються з системи, а їх функції або стають непотрібними, або передаються залишилися частинам [4].

З огляду на це, впровадження механізмів стимулювання у виробничий процес новітніх технологій, створення сприятливих умов для розвитку підприємництва, формування конкурентного середовища для підвищення рівня конкурентоспроможності підприємництва, стимулювання інвестиційної та інноваційної активності, реалізація виробленої продукції, робіт та послуг та результатів інтелектуальної діяльності на внутрішній і зовнішній ринки, забезпечення зайнятості населення – основні пріоритети інноваційного впливу регуляторних механізмів розвитку підприємницької діяльності аграріїв на виробничий процес.

Передбачені проектом господарюючого суб'єкта виробничо-господарські рішення можна розглядати як передумови впливу регуляторних механізмів на розвиток підприємницької діяльності аграріїв в залежності від виробничо-господарської діяльності. Розглядаючи виробничо-господарську діяльність господарюючого суб'єкта аграрної сфери можна виокремити фінансові, ринкові, виробничі та інші регуляторні механізми (табл.3).

За соціально-економічної значущості виокремимо економічні, соціальні та екологічні регуляторні механізми. Регуляторні механізми економічного спрямування впливають на виробничо-господарську діяльність через такі показники як платоспроможність, кредитоспроможність, самофінансування, ліквідність, конкурентоспроможність, стійкість та адаптивність.

Таблиця 3.
Групування регуляторних механізмів розвитку підприємницької діяльності аграріїв в залежності від виробничо-господарської діяльності

Вид діяльності	Характеристика діяльності	Складова
Фінансова	Грошовий обіг підприємства, наявність і можливості залучення фінансових ресурсів	Платоспроможність, кредитоспроможність, самофінансування, ліквідність
Ринкова	Конкурентні позиції, адаптивність до кон'юнктури ринку, коопераційна взаємодія	Конкурентоспроможність, мобільність, адаптивність, комунікативність
Виробнича	Випуск конкурентоспроможної продукції в необхідному обсязі відповідно до попиту	Продуктивна, пропускна здатність, гнучкість
Вдосконалення виробництва	Освоєння нових видів продукції і прогресивних технологій, налагодження нових форм виробничих зв'язків, реалізація концепції бережливого виробництва	Організаційна, інноваційна, інтрапренерство (внутрішнє підприємництво)
Подальший розвиток	Можливість стійкого розвитку	Стійкість, резистентність

Соціальні регуляторні механізми характеризують готовність господарюючого суб'єкта забезпечувати соціальні гарантії персоналу, виконувати соціальні зобов'язання перед суспільством. Екологічні регуляторні механізми являють собою вбудоване зобов'язання дотримуватися екологічних норм і нормативів.

За характером впливу на діяльність підприємства можна виокремити динамічні і статичні, а також основні і допоміжні регуляторні механізми розвитку підприємницької діяльності аграріїв (табл.4).

За ступенем інтеграції регуляторні механізми можуть бути комплексними і диференційованими. Комплексні регуляторні механізми являють собою сукупність диференційованих компетенцій. Так в складі інноваційної складової регуляторні механізми, які відносяться до комплексної, можна виокремити наступні диференційовані здатності до виявлення проблем; оновлення; інноваційної активності; змін; управління знаннями; запозичення позитивного досвіду; розробки програм розвитку.

Таблиця 4.

Групування регуляторних механізмів розвитку підприємницької діяльності аграріїв в залежності від впливу на виробничий процес

Вид впливу	Характеристика
Динамічний	Здатність розробляти і реалізовувати стратегії діяльності та розвитку підприємства в конкурентному середовищі шляхом організаційного, інноваційного впливу і адаптивності
Статичний	Їх рівень відносно постійний до проведення заходів реінжинірингу або реконструкції підприємства
Загально прийнятий	Здатність формувати і підтримувати конкурентні переваги, які мають фундаментальне значення для діяльності підприємства
Допоміжний	Здатність забезпечити функціонування підприємства на конкурентному рівні

В науковій літературі класифікація регуляторних механізмів підприємницької діяльності суб'єктів господарювання аграрної галузі доповнено функціональними і статусними [5]. Функціональні регуляторні механізми сприяють виконанню будь-якої діяльності. Укрупнені функціональні регуляторні механізми характеризують стан виробництва та реалізації продукції, робіт і послуг.

Статусні регуляторні механізми відображають ринкову позицію підприємства і характеризують його можливості у фінансовій сфері. До статусним регуляторних механізмів можна віднести стійкість, конкурентоспроможність, кредитоспроможність, платоспроможність.

Регуляторні механізми підприємницької діяльності виокремлено на універсальні і спеціальні (специфічні) [6]. Універсальні регуляторні механізми притаманні для всіх підприємств, а специфічні – тільки для окремого підприємства відповідно до його спеціалізації. Такі регуляторні механізми як конкурентоспроможність, платоспроможність, кредитоспроможність і інші є універсальними і не мають принципових відмінностей для будь-якого підприємства. Очевидно, що і деякі універсальні регуляторні механізми в певною мірою специфічні для кожного підприємства.

Висновки. За ринкових умов суб'єктів господарювання регуляторні механізми підприємницької діяльності суттєво впливають на виробничий процес, колообіг процесу виробництва. Проведені дослідження свідчать що регуляторні механізми розглядаються в ракурсі вміння ефективно використовувати ресурсний потенціал господарюючого суб'єкта для досягнення певних цілей, здійснення виробничо-господарської діяльності з використанням бізнес-процесів з метою нарощування обсягів виробництва та реалізації конкурентоспроможної продукції. З переліку регуляторних механізмів підприємницької діяльності аграріїв найбільш пріоритетними є продуктивна, організаційні та інноваційна, які суттєво впливають на виробничу і фінансову діяльність господарюючого суб'єкта.

Література.

1. Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності: Закон України від 11.09.2003 №1160 / Відомості Верховної Ради України. 2004. № 9. С. 79.
2. Лупенко Ю.О., Малік М.Й., Шпикуляк О.Г. Інноваційне забезпечення розвитку сільського господарства України: проблеми та перспективи К.: ННЦ "ІАЕ". 2014. С. 23-32.
3. Павлюк А.П. Кластерна модель регіональної економіки: теоретико-методологічні засади. URL :<http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/>
4. Ангелина, И.А. Модели формирования ключевых способностей предприятия в контексте обеспечения его конкурентных преимуществ // Экономика: вчера, сегодня, завтра. 2019. Том 9. №3А. С. 517–528.
5. Механізми та функціонально-структурні інструменти забезпечення конкурентоспроможності національної економіки в умовах сучасних загроз економічної безпеки : монографія / за ред. д.е.н., проф. Васильціва Т. Г., д.е.н., доц. Лупака Р. Л. Львів : Видавництво ННБК «АТБ», 2019. 552 с.
6. Державне та регіональне управління : навч. посіб. / О. Ю. Бобровська, ДЗБ Т. О. Савостенко, О. Ю. Матвеева, В. К. Лебедева. 2-ге вид., доповн. Дніпро : ДРІДУ НАДУ/ 2018. 160 с.

References.

1. Verkhovna Rada of Ukraine (2004), Law of Ukraine "On the principles of state regulatory policy in the field of economic activity", Bulletin of the Verkhovna Rada of Ukraine, vol. 9, p.79.
2. Lupenko, Y.O. Malik, M.Y. and Shpikulyak, O.G. (2014), Innovatsijne zabezpechennia rozvytku sil'skoho hospodarstva Ukrainy: problemy ta perspektyvy [Innovative support of agricultural development of Ukraine: problems and prospects], NSC "IAE", Kyiv, Ukraine, pp. 23-32.
3. Pavliuk, A.P. (2009), "Cluster model of regional economy: theoretical and methodological principles", available at: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/> (Accessed 25 June 2021).
4. Angelina, I.A. (2019), "Models of formation of key abilities of the enterprise in the context of maintenance of its competitive advantages", Economy: yesterday, today, tomorrow, Vol. 9, no. 3A, pp. 517–528.
5. Vasylytsiva, T.G. Lupaka, R.L. (2019), Mekhanizmy ta funktsional'no-strukturni instrumenty zabezpechennia konkurentospromozhnosti natsional'noi ekonomiky v umovakh suchasnykh zahroz ekonomichnoi bezpeky

[Mechanisms and functional-structural tools for ensuring the competitiveness of the national economy in terms of modern threats to economic security], NNVK "ATB" Publishing House, Lviv, Ukraine.

6. Bobrovska, O.Y. Savostenko, TO. Matveeva, O.Y. Lebedeva, V.K. (2018), Derzhavne ta rehional'ne upravlinnia [State and regional management], 2-d ed., DRIDU NADU, Dnipro, Ukraine.

Стаття надійшла до редакції 25.06.2021 р.